

Patiënten kunnen vooruit dankzij de reumatoloog

Biosimilars, e-health en nieuwe kennis

Dankzij nieuwe medicatie, onderzoek en e-health loopt de reumatologie voorop in patiëntenzorg. Reumatologen Sander Tas en Petra Veldt vertellen over de dynamische ontwikkelingen in hun vakgebied. 'Nieuwe kennis zorgt ervoor dat we niet alleen mensen met klassieke reumaklachten kunnen helpen, maar ook patiënten met zeldzamere systeemziekten. Daarmee verbeter je de kwaliteit van leven aanzienlijk.'

De meeste patiënten met reumatoïde artritis en andere ontstekingsziekten kunnen anno 2018 gewoon blijven werken of zelfstandig voor hun kinderen zorgen. 'Een groot verschil met vijftien jaar geleden, toen patiënten met gewrichtsontstekingen nog in een rolstoel in de wachtkamer zaten en nauwelijks konden functioneren', vertelt reumatoloog Sander Tas, verbonden aan het AMC in Amsterdam. Vooral de komst van nieuwe medicatie heeft voor spectaculaire verbeteringen bij patiënten gezorgd. 'Een cruciale rol spelen de *biologicals* – middelen die worden gemaakt door een levend organisme of daarvan afgeleid, zoals een eiwit', gaat Tas verder. 'Deze medicijnen geven veel minder

bijwerkingen dan bijvoorbeeld prednison, dat vroeger vaak werd voorgeschreven. Daarnaast zorgen *biologicals* voor een krachtiger remming van de ontsteking. Door ze ook nog eens eerder in te zetten, kun je ziekte al in een vroegtijdig stadium in remissie brengen.'

Opkomst van biosimilars

Nu de licentie op veel reumatologische *biologicals* is verlopen, komen er steeds meer *biosimilars* op de markt. Deze middelen hebben dezelfde werking als *biologicals* en voldoen aan alle kwaliteitseisen, maar zijn goedkoper nu ze door andere farmaceuten kunnen worden nagemaakt. Het medicatieaanbod wordt daarmee verruimd. Daardoor gaan de kosten omlaag.

Reumatoloog Petra Veldt:

'Het is mooi om te zien dat ons kleine landje op internationaal niveau zo goed meedraait'

Reumatoloog Sander Tas:

‘Met goede uitleg passen biosimilars in het doelmatig omgaan met beschikbare middelen in de zorg’

Een ontwikkeling waar behalve de reumatologie, ook andere specialismen mee te maken krijgen. Reumatoloog Petra Veldt, werkzaam in het Reinier de Graaf ziekenhuis in Delft, is positief over deze gang van zaken. ‘Reumatologen zijn grote voorschrijvers van dure geneesmiddelen. Het feit dat dit nu goedkoper kan, is mijns inziens alleen maar goed. Je merkt bovendien dat de originele biologicals óók in prijs dalen. Daardoor nemen de kosten in totaliteit sterk af. Dat past natuurlijk helemaal in de discussie van doelmatig omgaan met beschikbare middelen in de zorg.’

Beide reumatologen benadrukken dat bestaande patiënten niet lukraak zijn over te zetten op een goedkoper middel. Dat komt overeen met de richtlijnen van de Federatie: die vindt dat nieuwe patiënten met een biosimilar behandeld kunnen worden, maar dat dit bij bestaande patiënten alleen onder bepaalde voorwaarden mogelijk is. Veldt: ‘Vaak gebruiken mensen al jarenlang een biological. In de loop der tijd is het vertrouwen gegroeid in het middel waarmee ze beter zijn gaan functioneren. Ga je ineens over op een ander merk, dan moet je er als dokter wel voor zorgen dat patiënten dit vertrouwen behouden.’

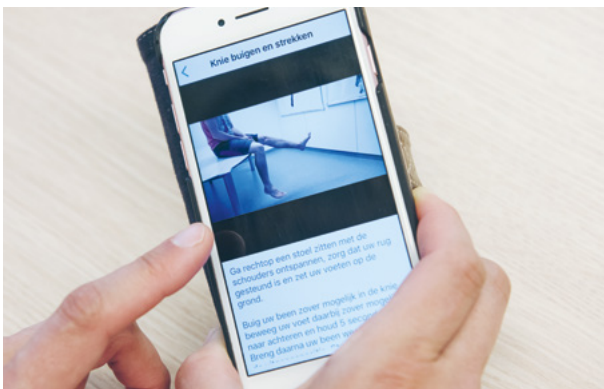
Zonder goede uitleg en begeleiding is er kans op een *nocebo*-effect. Dit is de tegenhanger van het placebo-effect: er wordt een interventie gedaan die geen invloed heeft op het lichaam, maar door negatieve verwachtingen ook negatieve effecten teweegbrengt. Tas: ‘In het verleden zijn er patiëntengroepen geweest bij wie het *nocebo*-effect groot was omdat er weinig aandacht werd besteed aan de overgang naar een nieuwe medicijn. Op het moment dat je patiënten schriftelijke informatie geeft, ze uitnodigt voor een gesprek en ook nagaat of ze alles goed begrepen hebben, kun je dat voorkomen. In dat geval kan een biosimilar een prima en goedkoper alternatief zijn.’

Opmars van e-health

Een thema dat kenmerkend is voor de reumatologie van nu, zijn de verscheidene e-health-toepassingen waarmee zogenaamde *patient-reported outcomes* (PROMs) worden gemeten – bijvoorbeeld via het EPD of online toepassingen. Een mooi voorbeeld is het nationale RUBRIC-register, dat zich toespitst op patiënten met een zeldzame reumatische aandoening. Tas: ‘Met dit online register nodigen we patiënten met gecompliceerde ontstekingsziekten uit om vragenlijsten in te vullen over het verloop van hun ziekte. Vervolgens brengen we in kaart of hun behandeling met biologicals zinvol en effectief is, of gestaakt moet worden omdat deze te weinig oplevert.’

Een ander gloednieuw technologisch snufje is de ReumaMeter app, ontwikkeld door reumatoloog Wouter Bos van zorginstelling Reade. Met deze app kunnen reumapatiënten onder meer hun functioneren monitoren, meten ze hun ziekteactiviteit en geven ze hun pijngrens aan. De reumatoloog kan deze data vervolgens tijdens het consult bespreken en meewegen in de verdere behandeling. Het meten van deze PROMs heeft veel voordelen, vertelt Tas. ‘Als je een patiënt tijdens een consult vraagt naar hoe het gaat, vertelt diegene doorgaans iets over de laatste paar weken – tot zover reikt het geheugen. Je mist dus een schat aan informatie als je een patiënt maar vier keer per jaar ziet. Met PROMs kun je beter inschatten hoe iemand zich gemiddeld voelt.’

Er zijn nog meer voorbeelden als het gaat om online zorg. Veldt: ‘Het Erasmus MC heeft een reuma-app ontwikkeld die patiënten informeert over hun ziekte, en bewegings- en leefstijladvies geeft. Uitermate handig, want ik krijg geregeld vragen over de oefeningen die patiënten moeten doen.’ Beide artsen vinden de e-health-toepassingen een welkome aanvulling op hun werk. ▶

'E-health toepassingen betrekken reumapatiënten bij hun behandeling'

Veldt: 'Dit soort tools betrekken reumapatiënten meer bij hun behandeling. Samen beslissen in de spreekkamer krijgt op deze manier een belangrijke impuls: het bevordert de interactie met de patiënt.'

Vroegtijdig opsporen

Op het gebied van wetenschappelijk onderzoek maakt de reumatologie grote sprongen. Veldt: 'Ons onderzoek focust zich op het vroegtijdig herkennen, opsporen en behandelen van ziektebeelden. Er lopen bijvoorbeeld meerdere studies die kijken naar de behandeling van patiënten met gewrichtsklachten, bij wie nog geen sprake is van een ontsteking. De vraag is natuurlijk of je dat laatste daarmee kunt voorkomen.'

Een dergelijk onderzoek vond recentelijk plaats in het AMC, vertelt Tas. 'We behandelden mensen met een verhoogde kans op reumatoïde artritis met het medicijn rituximab, waarmee bepaalde immuuncellen worden uitgeschakeld. Daaruit bleek dat deze eenmalige behandeling de ziekteverschijnselen bij de grootste

groep uitstelt met een jaar. Dat zijn enorm interessante resultaten.' Daarnaast wordt er veel onderzoek gedaan zodat reumatologen in de toekomst beter kunnen voorspellen welke behandeling het beste werkt, aldus Veldt. 'Als je weet dat bepaalde factoren bepalen hoe iemand op een behandeling gaat reageren, kun je die behandeling daarop afstemmen. Je zou een ziekte dan eerder in remissie kunnen krijgen.'

Baanbrekend onderzoek

Waar onderzoekers zich de afgelopen vijftien jaar vooral bezighielden met reumatoïde artritis en andere gewrichtsontstekingen, verschuift het onderzoek nu steeds meer naar zeldzamere systeemziekten. Denk aan vasculitis, een ontsteking aan de bloedvaten, en de auto-immuunziekte SLE. Tas: 'Ons vak bestaat voor het overgrote deel uit immunologie. Dankzij nieuwe kennis kunnen we het immuunsysteem bij patiënten met ontstekingsziekten steeds beter in kaart brengen, en medicatie ontwikkelen die ingrijpt op specifieke immunologische processen. Dat doen we door bijvoorbeeld heel gedetailleerd te kijken naar immuuncellen in het bloed, de lymfeklieren of in het ontstoken weefsel. Met moderne technologieën waarmee we deze cellen één voor één bekijken, ontdekken we steeds meer aanknopingspunten voor nieuwe therapieën.'

Beide reumatologen noemen bovengenoemde wetenschappelijke ontwikkelingen baanbrekend. Veldt: 'De reumatologie in Nederland is volop in beweging, en het wetenschappelijke onderzoek binnen ons vakgebied behoort tot de wereldtop. Het is mooi om te zien dat ons kleine landje op internationaal niveau zo goed meedraait. In zorg en in onderzoek.' ●

Lees het standpunt over biosimilars van de Federatie op: www.demedischspecialist.nl/onderwerp/biosimilars.

Meer over federatiepartner Nederlandse Vereniging voor Reumatologie (NVR) vindt u op: www.nvr.nl.